

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale Omnivm|| Animalivm||
Qvadrupedvm

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLV.

VD18 90528808

Caput XV. De Sciuro.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10966

Nieremb.
Hist. Exot.
1.9. c. 9.
alii curies, hi parvuli, delicatiores
et salubriores. Huc pertinent *Vis-
cachae*, cuniculigenus, quod feles
imitetur prolixitate caudae. Amant

nives, quos ibi etiam inquit gula.
Pilus olim gratus, in pretio
et usu.

CAPUT XV.

De Sciuro.

Ambrosin.
de Digit.
Vivip. 1. 2.
c. 26.
Nomen.
Primus, qui hoc animalculum Sci-
urum vocavit, Oppianus est,
qui Antonini Caesaris temporibus vi-
xit. Nomen videtur a *σκῆρα*, id est,
umbra, et *ὄψα* cauda, quod sibi cau-
da umbram faciat, fortitum. Di-
citur et *ἰππερος καὶ καμπίσρος*, forte
ἀπὸ τοῦ καμπέειν flectendo, quod clu-
nibus insidens caudam supra dorsum
flectat. Quidam *ἐλεῖον* nominavere,
quod nomen gliri proprie competit.
Latini communiter vocant Sciurum,
quidam *Nitelam*, ut in Glossographo
vetere extat, a nitendo, quod in
scandendis arboribus nitatur: Vin-
centius *Pirolum*, Albertus etiam
Spiriolum, Belluacensis *Scurulum* a
currendo. Ex murium est genere.
Description. *Dentes* inferiores longiores habent,
et caecum intestinum, quod ventri-
culo magnitudine respondet. Ubi-
que fere reperiuntur, maxime tamen
in tractu Septentrionali, ubi colore
pulciores sunt. Pomis, castaneis,
nucibus avellanis, faginis, pineis,
glandibus etiam vescuntur, et tem-
pore aestivo cibos pro hieme in ca-
vernīs condunt. Tempore verno
coeunt, et inter altissimos arborum
ramos ex bacillis et foliis arborum ni-
dos sibi construunt. Catuli post ter-
tium vel quartum diem nidum desē-
rere dicuntur. Tres vel quatuor si-
mul pariunt. *Naturam* et *ingenium*
in eo ostendunt, quod instinctu quo-
dam naturali priorum pedum mini-
sterio pro manibus utuntur, quod a-
liquando ita cicurantur, ut scurrili-
ter ganniant, quod dum gradiuntur,
caudam post se trahunt, sedentes su-
pra dorsum eandem erigunt, et in
saliendo ab eadem tanquam ab ala
adiuvantur, quod in solis ardoribus
se eadem inumbrant, quod amnes
tranaturi, cortice confesso, ea-
dem pro velo utuntur, quod deni-
que tempestate praevisa, obturatis

unde spiraturus est ventus cavernis,
ex altera parte fores aperiunt. Ad
parantur a quibusdam in cibis, apud
Velleios populos inter lautitias cen-
sentur. Adeps emollit, et in aurium
dolore mirum in modum a Galeno
commendatur. Dentibus praesti-
giatores in praedicendis futuris utun-
tur. *Differentias* a colore et loco
mutuari placet. *Colorem* si species,
in Germania intra primum aetatis an-
num nigri sunt, cum adolevere ru-
bent. In Polonia leucophaeum co-
lorem cum rutilo admixtum habent.
In Russia cinerei toti conspiciuntur.
In Podolia tradente Cromero, va-
gantur animalia sciurorum magnitu-
dine, quae in cavernis degentia,
variis et maculosis pellibus insigniun-
tur. Quantum ad *loca*, sunt Sciuri,
qui Mures Pontici et a colore varii
dicuntur, sunt Getuli, et Indici.
Mus Ponticus a Ponto ita dicitur A-
ristoteli et Plinio, quod ex regionibus
circa Pontum olim ad usum et ve-
stitum peteretur. Matthiolus vide-
tur *Murum Lassicum* nuncupare, alii
Venetum vocant, Poloni Popieliza.
Est in candido cinereus, neca-
deo amplam caudam ac sciurus vul-
garis gerit. Eiusdem cum sciuro na-
turae. Tempore hiberno profundo
somnia opprimitur. Sunt alii in dor-
so magis cinerei, alii magis rutili.
Getulus mixti est coloris ex rufo et
nigro, ab armis ad caudam per late-
ra et dorsum, albae et fuscae lineae
alternatim certis distinctae interval-
lis elegantissime depingunt. Minor
est paullo vulgari sciuro et aures ha-
bet demissas, capiti fere aequales, or-
biculares, et per cutis superficiem de-
ductas, in longum caput ranae capiti
adsimilatur. *Indicorum* sunt quinque
vel sex species, de quibus ita Nierem-
bergius: prior *Quauhtechallotl* spe-
cies dicitur *Thiltia* sive *Thilocoteqwil-*
lin,

Mus.

Bruier. 1.
13. de re
cibar. c. 29.Differen-
tiae.Ambrosin.
Hist. Digi-
tat. Vivip.
1. 2. c. 27.Nieremb.
H.E. 1. 9.
c. 24.

lin, cognomine sumto a corporis et caudae colore, nempe nigro, et a pinibus, quas incolit. Vescitur pomis, quae ex arboribus decerpit, in earundem cavitatibus reconditis servatisque in hiemales alimonias, ubi etiam sobolem educat, et nihil non abrodit. Versutus est, passerum voces sonat, et caudam, qua se totum aperit, lanigeram gestat. Mitescit facili opera, et quibuslibet alitur nutrimentis. Dum comedit, posterioribus insistit pedibus, ac ori cibos admo- vet prioribus, attollens maiori ex parte caudam, aut corpus eadem, nisi in cursu tegens, tunc enim pro- tendit illam. Iratus eiusdem pilos erigit. Adiunguntur eorum pelles internis vestium partibus, caloris conciliandi atque ornamenti gratia, fugata ad eum modum hiemalis ri- goris saevitia. Secundus *Quauhtechallotl*, *Quapachtli* aut *Cortic-Olo- teqvilin*, a luteo alvi colore dictus, in duplam fere crescit magnitudi- nem, alboque, nigro et fusco co- lore promiscue tegitur, si ventrem excipias, qui pallens est, aut fulvus, quemadmodum attigimus, et cau- dam gerit praelongam pilosamque, qua se interdum operit. Vivit in ter- rae foraminibus et antris inclusus, in quibus etiam educat prolem. Vesci- tur Indico frumento, quod ab arvis raptum in hiemem recondit. Ver- sutus est velut et reliqui, nec unquam cicuratur, aut congenitam deponit feritatem. Tertius *Techallotl* di- ctus, caudam fere depilem gestat, ac brevior, nec dodrantem vin- cit longitudine. Non cicuratur, sed semper mordet atrociter, et corro-

dit oblata omnia. Fusco et candenti colore promiscue tingitur, et po- sterioribus quoque innixus pedibus, oblatam edit alimoniam, sed prae- cipue maizii spicas adprehensas ante- rioribus. Oculi sunt magni, si illos cum caeteris partibus conferas. Vi- vit in antris, quae unguibus facile ex- cavat, consernitque lana, gossy- piove et quovis alio stramento molli, ac passeris voce imitatur. Quar- tus *Thalmototli* dictus, spithameus est, caputque et oculos habet pro corporis amplitudine maxima, cau- dam vero longam pilosamve, et li- neis albis, fuscis ac nigris interstin- ctam, qua se eodem, quo alii modo tegit. Color totius corporis varius est, et aliquando in fulvum inclinans, caetera praecedentibus similis. Quin- tus dictus *Quimichpatlan*, seu mus volans, fusco pilo nigroque promi- scue tegitur, qui prope brachia ac crura prolixior est, ac parvarum vo- lucrum forma, cuius gratia tanta ce- leritate in has et illas arbores sese vi- brat, ut volare dicatur. Est autem caeteris minor, parvo et murino ca- pite, magnis auriculis, nec alia, quam caeterae horum animalium differentiae utitur alimonia. Cau- dam eius ustam ac redactam in pulve- rem, et in corpus sumtum, aiunt parientes iuvare. Est et aliud genus *Tztahtechallotl* vocatum, caeteris forma simile, prolixitateque et la- nuginosa cauda, capite, collo et clunibus desuper fulvis, cauda per alterna intervalla cyanea, subalbi- daque, sed fulvis distincta lineis, cae- tero corpore subalbido, unde nomen habuit.

CAPUT XVI

De Glire.

Ambrosin.
Hist. Di-
git. l. 2. c.
29.
Nomen. **G**lire a pinguedine nuncupatum putavit Isidorus. Gliscere e- nim, crescere et pinguescere signi- ficat. Tota is hieme in cavernis de- git et pinguescit. Graecis dicitur *ελιός*, quod antiquioribus addito

gamma, *γελιός*, unde forte glis. Vo- catur ita, seu ab *ελγ*, quoniam in sil- vis et locis apricis degit, seu ab *ελείω* quod in arborum foraminibus per in- tegram hiemem circumvolutus et so- poratus maneat. Alii *λαγόνειον* quasi lepo-